

آینة

یادداشت: «خطر فرهنگی بزرگ‌تر از تهاجم نظامی» ابوالقاسم قاسم‌زاده

تهاجم نظامی داعش چنان خطرناک دیده می‌شود که آفت‌های فرهنگی آن را به محلی برده‌. اکنون «داعش» در همسایگی ما با ادعای «خلیفه‌گری»، سفره استبداد دینی را با تهاجم نظامی و کشتار و تخریب، باز کرده. در دایره این تهاجم فرهنگی شیعه و سنی، زرتشتی و مسیحی و همه دین‌باوران قرار دارند. در این نگاه ساخت دین تنها در دایره «انتقام» می‌چرخد و «خلیفه» مظهر چنین انتقامی است که صلابت قدرت خود را از طریق خشونت مرگ‌آفرین نشان می‌دهد. ریشه‌های داعش و همه گروه‌های تکفیری را در دولت‌های مستبدی باید جست‌وجو کرد که به‌نام دین، «است» را زینت استبداد می‌دانند و بر جوامع مسلمانان حاکمند. اینجاست که باید این پرسش‌ها نقد و بررسی شود- چه شد که نظریه گفت‌وگو ادیان و گفت‌وگو ی‌نمدن‌ها از صحنه خارج و نگاه سیاسی برخی از دولت‌ها موجب پایگانی آن شد؟

ایران

سرمقاله: «عبار پاکیزگی در عصر اینترنت» محمدسلطانی‌فر
«اینترنت پاک» فقط مساله دلسوزان و دلواپسان ایرانی نیست، بسیاری از دولت‌ها و خانواده‌های غربی نیز نگران دسترسی‌های بدون کنترل نوجوانان و کودکان خود به این اقیانوس پر از پیام و اطلاعات هستند. نگران این هستند که فرزندانشان گرفتار طعمه‌هایی شوند که آنان را به کام تباهی برد. اما شیوه آنها برای ایمن‌کردن کاربران در این فضاهای گسترده، تشویق به محدودکردن و مسدودکردن نیست. منشوق‌های ارتباطی که آنان به کار می‌گیرند حمایت از سایت‌ها و فناوری‌هایی است که به اینترنت پاک معتقدند. آنها فضاهای مجازی را محدود نمی‌کنند اما راه‌هایی را که دوست دارند، فرزندانشان در این فضا در آن گام بگذارند هموار می‌کنند. شیوه استفاده از رسانه و فرهنگ آن را به آنها می‌آموزند. اکنون بسیاری از جوانان غربی باسود رسانه‌ای با رسانه مواجه می‌شوند. این چیزی است که دلسوסיامی ما از بار مسوولیت آموزش آن را به نوجوانان و جوانان شلنه خالی کرده است. چیزی است که در آموزش‌وپرورش و آموزش عالی ما جایی ندارد. کم‌کاری‌های گذشته اگرچه اکنون نقطه آسیب ما شده است اما راه جبران بستن و محدودکردن نیست. سواد رسانه‌ای را باید بیاموزیم.

کیم‌تان

سرمقاله: «خطا از تجاع و نظم جهانی تازه» محمدایمانی
سوال مهم‌تر از افراد خوش‌یاور این است که آیا تحریم‌ها چه جدید باشد و چه قدیم، فلسفه خوش‌گمانی این جماعت به اینکه بشود یا نه آمریکا «اقتصادسازی» کرد را به چالش نمی‌کشد؟ به عبارت دیگر مساله این است که این دوستان باید بتوانند به آمریکا اعتماد کنند اما آمریکا در همین دوره اعتمادسازی- نامزدی- صادقانه‌اصرار دارد اعلام کند که جز دشمنی و به‌عهدی‌و زورگویی، اخلاقی دیگری رانمی‌شناسد. آنها فقط زبان قدرت و زور را می‌فهمند و نه زبان سازش و نرمش و التماس. به همین دلیل هم هست که وقتی در افغانستان با عراق و سوریه به باتانق اقتدار «میداری و مقاومت اسلامی» می‌افتند، دعوت به تفاهم و مذاکره می‌کنند- و البته همان‌جانیز در میانه راه عهدشکنی می‌کنند چنان‌که در گذشته درباره افغانستان و عراق کردند- با این وصف آیا نباید طیف خوش‌گمان یا مرعوب نسبت به غرب و بدبین و بدگمان نسبت به اقتدار جبهه خودی، در برآوردها و نسخه‌پیچی‌های خود تجدید نظر کنند؟

رسانه

سرمقاله: «کلید همکاری اصولگرایان» محمدکاظم انبوابوری
روند همکاری بین اضرلاع اصولگرایی در یک شیب آرام و منطقی پیش می‌رود و نشست‌های خوبی در راس و بدنه در جریان است تا به آن آسیب‌شناسی دقیق از آنچه که گذشته، برسند... کلید ورود اصولگرایان برای همکاری با روحانیت در سال‌های گذشته، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم و روحانیت مبارز بود. امروز همین کلید در دست اصولگرایان است. باید محکم آن را بگیرند و با همکاری و هم‌زبانی با دیگر لایه‌های روحانیت در کشور قفل و تفرقه و تشتت را در میان خود با آن باز کنند. امروز تلاش‌هایی دارد صورت می‌گیرد که این قفل باز شود.

گزارش: «جایزه (قصه‌های دروغ بنی‌اعتماد از قبل تضمین شده بود»

فیلم «قصه‌های رخشان بنی‌اعتماد که با نمایش در بخش مسابقه جشنواره فیلم ونیز، اولین حضور خود در جشنواره‌های خارجی را تجربه می‌کرد، سرانجام با لطف دست‌اندرکاران این جشنواره، دست خالی از ایتالیا بازنگشت و در کمال شگفتی، رخشان بنی‌اعتماد جایزه این جشنواره را در بخش فیلم‌نامه از آن خود کرد...فیلم «قصه‌های رخشان بنی‌اعتماد یکی از آثار برحاشیه در سینمای کشور است؛ آن هم به‌واسطه تم و مضمون سیاهی که بنی‌اعتماد از وضعیت اجتماعی حاکم بر کشور نشان می‌دهد.» از لایه‌ای و سخنان چندروز پیش وزیرارشاد با بشگاه خبرنگاران می‌شد این را استدلال کرد که «قصه‌ها» نماینده ایران در اسکار نخواهد بود. بالا یا وجود تمام حرف‌و‌پند‌های متناقض و بحث‌ها درباره فیلم «قصه‌ها» که از سوی مقامات وزارت ارشاد و سازمان سینمایی یکبار مطرح و سپس تکذیب می‌شود، به نظر می‌رسد که حداقل در آن سوی آنها همه بر سر یک موضوع اتفاق نظر داشته باشند و آن اینکه «قصه‌ها» به‌عنوان فیلم‌قانونی سال جاری سینمای ایران، با معیارهای خاص آنها برای کسب جایزه‌های بین‌رنگوبل‌باشن جور است.

سیاست

نگاه‌هفته

ائتلاف، «داعش» و بهایی که باید پرداخت

غسان شریل ، سردبیر الحیات ، ترجمه: محمدعلی عسگری

الحیة

را‌حل باشند نه بخشی از مشکل. استفاده از شبه‌نظامیان شیعه برای آزادسازی شهرهای سنی‌نشین سودی ندارد. نیروهایی که در این نبرد شرکت می‌کنند، باید از یک‌رنگ باشند و به دنبال برتری گروهی بر گروه دیگری نباشند. مشارکت دادن به نیروهایی که خودمتهم هستند، می‌تواند فرصت بیشتری به «داعش» بدهد تا اهالی محل را با خود همراه کند زیرا نارضایتی‌های فراوانی دارند. ائتلاف بین‌المللی برای یافتن متحدانی در بین کشورهای اهل سنت مشکلی نخواهد داشت. موضع شورای همکاری خلیج‌فارس و اتحادیه عرب روشن است. موضع عربستان نیز که از پیش روشن شده است، ملک عبدالله چندی پیش گفت که خطر تروریسم به‌زودی به اروپا و آمریکا هم خواهد رسید. مصر و اردن نیز که در این ائتلاف شرکای طبیعی خواهند بود، البته ترکیه که کشورش را در اختیار

تصویر Reuters

اوباما اعلام کرد در روز چهارشنبه (۱۰ سپتامبر) در سخنانی استراتژی کشورش را در قبال گروه «داعش» اعلام خواهد کرد. او با تأکید بر اینکه برای مقابله با «داعش» نیروی زمینی نخواستیم فرستاد، گفت که قصد دارد حالتی تهاجمی در پیش گیرد. او گفت: «این معادل جنگ عراق نیست. این شبیه به عملیات ضدتروریستی از نوعی است که منظمًا در پنج، شش، هفت سال گذشته در گیر آن بوده‌ایم.» باراک اوباما اضافه کرد: «من می‌خواهم مردم آمریکا طبیعت این خطر را درک کنند و اینکه ما چگونه قصد مقابله با آن را داریم و اطمینان می‌دهم که توانایی رسیدگی به این مشکل را داریم.» گفتنی است آمریکا از آغاز ماه آگوست چندین‌بار به شمال عراق حمله هوایی کرده است.

همراهی «اتحادیه عرب»

همزمان اتحادیه عرب قول داده است همه تدابیر لازم علیه «داعش» را اتخاذ کند. اتحادیه عرب در نشست اخیر خود از قطعنامه ماه گذشته شورای امنیت سازمان ملل که از اعضای این اتحادیه می‌خواستند جریان کمک تسلیحاتی و مالی به افراط‌گرایان در عراق و سوریه را قطع کنند، حمایت کرد.

ائتلاف ناتو علیه «داعش»

این در حالی است که به‌تنها کشورهای خاورمیانه که کشورهای غربی نیز از دست «داعش» جان‌پناه شدند، تا آنجا که در نشست اخیر ناتو اعلام شد ائتلافی برای مقابله با «داعش» وارد عمل خواهند شد. ائتلافی که اعضای آن احتمالاً کشورهای اردن، عربستان سعودی، امارات، آلمان، استرالیا، انگلیس، دانمارک و فرانسه هستند.

تهدید «داعش» علیه ایران

به گزارش ایسنا، عبدالرضا رحمانی‌فضلی، وزیر کشور

است که چنین دعوتی از نظام سوریه موجب خسران نیروهای مخالف این کشور خواهد بود که سال‌هاست تحت‌حمایت آمریکا و اروپا قرار دارند. ریشه‌کنی «داعش» البته به نفع ایران است. اما شرایط این ریشه‌کنی ضرورتاً به معنای افزایش نفوذ ایران در منطقه نخواهد بود. زیرا روی کار آمدن یک دولت میانه‌رو در عراق تا حدود زیادی نفوذ ایران در این کشور را کم خواهد کرد. تشکیل یک ائتلاف بین‌المللی برای ریشه‌کنی «داعش» بدون حضور آمریکا غیرممکن است. تشکیل چنین ائتلافی همزمان به معنای شکست روسیه است که نتوانست بخشی از راه‌حل باشد و برای همین بخشی از مشکل باقی ماند. از اینها گذشته ولادیمیر پوتین اخیراً نقاب از چهره برداشت و گفت که چگونه می‌تواند ثبات اوکراین را برهم زند. این مساله چشم اروپایی‌ها و پیمان ناتو و آمریکا را باز کرد. ماموریت ریشه‌کنی «داعش» آسان نیست اما در عین حال غیرممکن هم نیست. اگر این اقدام صورت گیرد منجر به تعدیل عرصه سیاسی کشورهای منطقه خواهد شد. به حرحال دو راه بیشتر نیست یا استمرار فجایع «داعش» یا پرداخت هزینه این ریشه‌کنی. سوالی که اینجا مطرح می‌شود اینکه چه کسی باید این هزینه را بپردازد ایران، عربستان، سوریه و...؟

رئیس جمهوری آمریکا:

مشکل اعراب؛ شیعه و ایران نیست، افراط‌گرایی سنی است

در حاشیه نشست معاونان سیاسی، امنیتی و اجتماعی استانداری‌های سراسر کشور که صبح روز دوشنبه ۱۷ شهریور در وزارت کشور برگزار شد با اشاره به اینکه ما موردی درباره سرپازگیری «داعش» در داخل کشورمان نداشته‌ایم، گفت: «عددهای از اتباع افغانستان و پاکستان قصد داشتند برای پیوستن به «داعش» در عراق از کشور ما عبور کنند که ما مانع عبور آنها شده و چندین نفر را نیز بازداشت کردیم.» وزیر کشور با تأکید بر اینکه مردم در مناطق مرزی و نیروهای امنیتی از هوشیاری کاملی برخوردارند و ما بر مرزها مسلط هستیم، هشدار داد: «این گروه برنامه‌های وسیعی دارد و طبق اسناد ما آنها برای تجاوز به کشور ما و سایر کشورها را برنامه دارند، اما ایران قدرتمندتر از آن است که یک گروه کوچک بخواهد به آن تجاوز کند.» معاون امنیتی – انتظامی وزیر کشور نیز در

مصاحبه‌ای درباره فعالیت‌های «داعش» در کشور، اظهار کرد: «فعالیت‌های «داعش» با شایعات و عملیات روانی در کشور همراه بوده است. افراد یا گروه‌های خاصی تلاش ویژه‌ای برای گروه «داعش» در کشور ندارند. ما تمام اخبار و اطلاعات داخل کشور در ارتباط با «داعش» را رصد کردیم و افراد بسیار نادری در به‌دنبال تطهیر اقدامات «داعش» بودند و مـا اقدام جدی در طرفداری از «اعش» در کشور نداشته‌یم. همچنین اخباری درباره ربایش یا کشتن افراد، توسط حامیان «داعشی»‌ها در کشور نداشته‌یم. «داعش» در وضعیتی نیست که مستقیماً تهدیدی برای کشور باشد اما ما به‌هرحال مسائل امنیتی را جدی می‌گیریم.»

نیویورک تایمز: نابودی «داعش» چندسال به طول می‌انجامد

در این باره روزنامه نیویورک‌تایمز هم در گزارشی نوشت که مقامات ارشد آمریکا اعلام کردند، دولت واشنگتن آماده است تا مبارزاتی را علیه «داعش» در دستور کار قرار دهد که تکمیل آن ممکن است ده‌سال طول بکشد و این مساله نیازمند تلاش مداومی است که احتمالاً پس از پایان دوره ریاست‌جمهوری باراک اوباما نیز ادامه داشته باشد. به‌گزارش نیویورک تایمز این مدت زمانی، توسط برنامه‌ریزان پنتاگون پیش‌بینی شده است.

قطعا در این مدت‌زمان طولانی، بخش عظیمی از منابع مالی و انسانی در بسیاری از کشورهای جهان به‌خصوص کشورهای منطقه برای مقابله با این گروه تروریستی هزینه خواهد شد و بخش مهمی از این هزینه‌ها به‌دلیل سنگی است که جورج دبلیو بوش در چاه خاورمیانه انداخته است.

آیت‌الله هاشمی:

ایران و آمریکا علیه«داعش» به یک نقطه می‌زنند

گفت: «در غرب تلقی بعضی‌ها مقابله اسلام با غرب است، چنین عقیده‌ای نادرست و بر خاشته از تحلیل‌های سطحی است.»
اولا گروه‌های تروریستی مثل «داعش»، مسلمان واقعی نیستند و برای بدنامی اسلام از آنها حمایت می‌شود، ثانیاً ایران پس از جنگ تحمیلی عراق به شرق، غرب و ارتجاع از صدام حمایت می‌کرد، ثابت کرد که به تعامل با دنیا می‌انداشد و به آینده فکر می‌کند.»
«مارتین لیده گارد» نیز در این دیار با تأکید بر اهمیت راهبردی ایران در منطقه و مسایل جهانی، گفت: «غرب به‌خوبی درک کرده است که بدون همکاری ایران، هیچ طرحی برای گسترش ثبات، امنیت و مقابله با تروریسم «داعشی» در منطقه خاورمیانه اینا را اوباما در زمینی بازی می‌کند که توبه‌های شوت‌شده وی دروازه متحدها ستنی آمریکا در منطقه و رقبای ژئوپلیتیک همسایه ایران را نشانه گرفته است. این تغییر مهم در سیاست‌خاورمیانه‌ای آمریکا تجدیدنظری راهبردی تلقی می‌شود که می‌تواند برای تهران حاصل فرصتی تاریخی به حساب آید. دیپلماسی ایران در این مقطع خاورمیانه اینا را اوباما در محاسبات ویژه و اتخاذ سیاستی پراگماتیستی در این چارچوب به تحولات جدید واکنش نشان داده و تهدید «داعش» را به فرصتی عینی برای تحکیم ثبات و امنیت ملی خود تبدیل کند.

یادداشت

درک واقعیت خاورمیانه توسط «اوباما»

اردشیر زارعی‌قنواتی

● مصاحبه رئیس‌جمهوری آمریکا با خبرگزاری «ان‌بی‌سی» نشان از عزم جدی‌تر واشنگتن برای مبارزه با این گروه تروریستی دارد. «اوباما» در تشریح استراتژی جدید «واشنگتن» برای مهار «داعش»، نشان داد که از مرحله تردید عبور کرده و به وادی یقین گام گذارده است. نکته محوری این گفت‌وگو، تلاش رهبران کاخ سفید برای دوردشن در منازعات ژئوپلیتیک و صضاًرابی سیاسی، حول محور تقابل سنی با شیعه است، نگاهی که حداقل طی چندسال گذشته، از کانون‌های تنش واشنگتن – تهران بوده است. اشاره اوباما به اینکه «در حال حاضر به روشنی می‌توان دید که برای نخستین‌بار در منطقه خاورمیانه، این ایران نیست که به‌عنوان مشکل کشورهای سنی متحد با آمریکا مطرح است»، نقطه عطفی در نگرش جدید دولت آمریکا به تحولات خاورمیانه محسوب می‌شود. او ضمن دعوت از کشورهای محافظه‌کار سنی متحد با آمریکا در منطقه چون ترکیه، عربستان، امارات‌متحدهعربی و اردن برای همکاری جهت مبارزه با پدیده «داعش» بر این نکته تأکید می‌کند که هم‌اینک خطر اصلی نه ایران بلکه شیعه که افراط‌گرایی سنی و تروریسم بنیادگرایی «داعش» است، این سخنان که در چارچوب تشریح مقدماتی استراتژی جدید واشنگتن در تحولات خاورمیانه مطرح می‌شود به نوعی عبور کاخ سفید از راهبردهای قبلی خود است که تاکنون محور آن بر تقابل ایران با متحدين سنتی واشنگتن تعریف می‌شد. ورود «داعش» به کانون تحولات منطقه‌ای و همکاری میانی تهران – واشنگتن در زمینه مصالحه ملی در عراق و اطباقی منافع دو طرف در مبارزه عملی با «داعش» هم‌اکنون واقعیات جدیدی را پیش‌روی آمریکا قرار داده است که بسیاری از معادلات قبلی را تغییر می‌دهد. بدون شک این مصاحبه مهم و تشریح استراتژی جدید آمریکا در خاورمیانه که قرار است مشروح آن روز چهارشنبه توسط او اعلان شود، گویای یک تغییر در چارچوب واقعیات عینی و میدانی تلقی می‌شود که حداقل به لحاظ تاکتیکی راه را برای آغاز یک همکاری بین دو دشمن تاریخ ۲۵ساله اخیر باز خواهد کرد.

اینکه اوباما این‌بار به صراحت کشورهای متحد سنی منذب خود در خاورمیانه را خطاب قرار داده و به آنان نسبت به خطر رشد بنیادگرایی و سلفی‌گری به‌عنوان بزرگ‌ترین خطر موجود هشدار می‌دهد، در واقع تجدیدنظر اصولی در استراتژی دولت امریکاست که قبلاً حتی موجب حمایت آنان از انواع تروریست‌ها در سوریه به بهانه مبارزه با «بشار اسد» شده بود. این استراتژی جدید چون در خلائی‌تنام می‌شود و بازتاب عینی آن در حوزه عملیاتی نمود پیدا خواهد کرد، لاجرم تبعات و پیامدهایی را به همراه خواهد داشت که می‌تواند بسیار بااهمیت تلقی شود. این سبکنازی روشن و مشخص به طرف ایرانی هم است که به نوعی دعوت به یک همکاری در مبارزه با خطر «داعش» را مطرح می‌کند. همین که اوباما خطاب به متحدها منطقه‌ای خود بر خلاف رویه پیشین خطر ایران را در حاشیه قرار داده و گروه «داعش» یا افراط‌گرایی سنی را به‌عنوان خطر اصلی مطرح می‌کند، هم‌اکنون تغییر موضع در قبال تهران است و هم کشورهای متحد سنی خود را نسبت به تشدید چالش با ایران برحزم می‌دارد. در زمینه عملیاتی‌کردن استراتژی جدید آمریکا در خاورمیانه بدون تردید اوباما راهی به غیر از تجدیدنظر در نگرش قبلی خود نسبت به تهران و ایجاد زمینه‌های همکاری با ایران نخواهد داشت. هر چند که هم اکنون تا حدود زیادی به‌صورت غیرمستقیم این همکاری در حمایت از دولت عراق و پیشمرگه‌های کرد بین دو کشور آمریکا – ایران در مبارزه علیه «داعش» وجود دارد، اما با رویکرد جدید واشنگتن این همکاری و نزدیکی می‌تواند به همان نسبت که در گذشته اصرار «نوری المالکی»

برای حفظ مسند نخست‌وزیری موجب اتحاد و وحدت عمل جناح‌های سیاسی سنی و کرد درون عراق و متحدها منطقه‌ای – بین‌المللی واشنگتن حول یک واگرایی چالش‌برانگیز بین تهران – واشنگتن شده بود، با تحولات جدید به‌خصوص در زمینه همکاری ایران برای رسیدن به مصالحه ملی در عراق، موقعیت این کشور در معادلات جاری به درجه‌ای ارتقا یافته است که حتی واشنگتن نیز دست همکاری به سوی تهران دراز می‌کند. واشنگتن به تجربه عینی به خوبی درک کرده است که بزرگ‌ترین پتانسیل بالقوه و بالفعل برای شکست «داعش» به‌عنوان دشمن مشترک در دست تهران بوده و کلید این قفل تا حدود زیادی در دست «حسن روحانی» با موافقت دیگر ارکان قدرت در ایران خواهد بود. طی ۲۵ سال گذشته همیشه این سنت «شوت توب» به زمین ایران توسط آمریکا یک رویه معمول بود که مدام تکرار می‌شد، اما هم‌اینک به‌نظر می‌رسد حداقل در مورد خطر پدیده بنیادگرایی و تروریسم «داعشی» در منطقه خاورمیانه اینا را اوباما در زمینی بازی می‌کند که توبه‌های شوت‌شده وی دروازه متحدها ستنی آمریکا در منطقه و رقبای ژئوپلیتیک همسایه ایران را نشانه گرفته است. این تغییر مهم در سیاست‌خاورمیانه‌ای آمریکا تجدیدنظری راهبردی تلقی می‌شود که می‌تواند برای تهران حاصل فرصتی تاریخی به حساب آید. دیپلماسی ایران در این مقطع تاریخی باید با لحاظ حفظ منافع ملی و سیاست راهبردی خود با حساسیت ویژه و اتخاذ سیاستی پراگماتیستی در این چارچوب به تحولات جدید واکنش نشان داده و تهدید «داعش» را به فرصتی عینی برای تحکیم ثبات و امنیت ملی خود تبدیل کند.